

IONUȚ-FLORIN POPA

CONFORMITATEA LUCRULUI VÂNDUT

Universul Juridic
București
-2010-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2010, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul
scris al S.C. Universul Juridic S.R.L.

***NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA
AUTORULUI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE
PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.***

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
POPA, IONUȚ-FLORIN**

Conformitatea lucrului vândut / Ionuț-Florin Popa. -
București : Universul Juridic, 2010

Bibliogr.

Index.

ISBN 978-973-127-324-2

347. 4

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.665**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL telefon: **021.314.93.15; 0733.673.555**

DISTRIBUȚIE: tel./fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

**COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

Abrevieri

AG	- Amstgericht (Germania), Appellationsgericht (Elveția), Judecătoria respectiv Curte de Apel
ACEC	- Anteproiectul Codului european al contractelor (Academia Privatiștilor Europeni, Pavia)
alin.	- alineatul
apud	- citat după
art.	- articolul
BG	- Schweizerisches Bundesgericht (Elveția), Curtea Supremă de Justiție sau - Bezirksgericht (Austria și Elveția), Curte districtuală
BGB	- Bürgerlichen Gesetzbuch (Codul civil german)
BGH	- Bundesgerichtshof (Germania), Curtea Supremă de Justiție
Bull. civ.	- Bulletin des arrêts de la Cour de cassation (chambres civiles)
C.Ap.	- Curtea de Appel
C.A.C.I.	- Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României
Cas.	- Curtea de Casație a României
Cass.	- Cour de cassation
Cass. civ. 1, 2, 3	- 1-re, 2-e, 3-e Chambre civile de la Cour de cassation
Cass. com.	- Chambre commerciale de la Cour de cassation
C. civ. fr.	- Codul civil francez
C. civ. it	- Codul civil italian
C. civ. (rom.)	- Codul civil (român)
C. com.	- Codul comercial
C. D.	- Culegere de decizii
CIETAC	- China International Economic & Trade Arbitration Commission

C. J.	- Revista "Curierul judiciar"
C. pr. civ.	- Codul de procedură civilă
C. S. J.	- Curtea Supremă de Justiție
cap.	- capitolul
Chron.	- Chronique
C.J.C.E.	- Curtea de Justiție a Comunităților Europene
Comm.	- Commentaires
col.civ.	- Colegiul civil al Tribunalului Suprem
CVIM	- Convenția Națiunilor Unite privind Vânzarea Internațională de mărfuri
D.	- Decretul
dec.	- decizia
"Dreptul"	- Revista "Dreptul"
Ed.	- Editura
ed.	- ediția
fasc.	- fascicula
HG	- Handelsgericht (Austria, Elveția), Curte comercială
H.G.	- Hotărârea Guvernului
I.C.C.J.	- Înalta Curte de Casație și Justiție
<i>ibidem</i>	- în același loc
ICC Arbitration	- Curtea de Arbitraj, Camera Internațională de Comerț Paris
<i>idem</i>	- același autor
IHR	- Internationales Handelsrecht. Zeitschrift für das Recht des internationalen Warenkaufs und vertriebs
<i>infra</i>	- mai jos, mai departe
J.-Cl. Civ.	- Juris-Classeur Civil
JCPer.	- Juris-Classeur Periodique. La semainejuridique
J.N.	- Revista "Justiția Nouă"
J.O.C.E	- Jurnalul Oficial al Comunităților Europene
Jud.	- Judecătoria
KG	- Kantonsgericht (Elveția), Curte districtuală
LG	- Landgericht (Germania, Austria), Curte districtuală

L.G.D.J.	- Librairie Générale de Droit et de Jurisprudence
L.P.	- Revista "Legalitatea Populară"
lit.	- litera
<i>loc.cit.</i>	- locul citat
M.Of.	- Monitorul Oficial al României, partea I
N. C. civ.	- Noul Cod civil (român)
n. n.	- nota noastră
Obs.	- Observations
OG	- Obergericht (Elveția), Curte de Apel
O. G.	- Ordonanța Guvernului
OGH	- Oberster Gerichtshof (Austria), Curtea Supremă de Justiție
OLG	- Oberlandesgericht (Germania, Austria), Curte de Apel
O.U.G.	- Ordonanța de urgență a Guvernului
<i>op.cit.</i>	- opera citată
p.	- pagina
Pace Law Review	- Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)
<i>passim</i>	- în diferite locuri
pct.	- punctul
Pet. Aff.	- Petites Affiches
PDEC	- Principiile dreptului european al contractelor
P.R.	- Revista "Pandectele Române"
R. Contrats	- Revue des contrats
R.D.A.I.	- Revue de droit des affaires internationales
R.D.C.	- Revista de drept comercial
Rec. Dalloz	- Recueil Dalloz de doctrine et jurisprudence
Rép. Defrénois	- Répertoire générale du notariat Defrénois
R.R.D.	- Revista română de drept
R.R.D.P.	- Revista română de drept privat
R.R.D.A.	- Revista română de dreptul afacerilor
R.T.D. civ.	- Revue trimestrielle de droit civil
R. T. D. com.	- Revue trimestrielle de droit commercial
S.C.J.	- Revista "Studii și cercetări juridice"

s.n.	- sublinierea noastră
S.U.B.B.	- Revista “Studia Universitatis Babeş-Bolyai”, seria Jurisprudentia
sec. civ.	- secţia civilă
sec. com.	- secţia comercială
<i>supra</i>	- deasupra, mai sus
TGI	- Tribunal de grande instance
Trib.	- Tribunalul
Trib. jud.	- Tribunalul judeţean
Trib. reg.	- Tribunalul regional
T. S.	- Tribunalul Suprem
urm.	- şi următoarele
v.	- vezi
vol.	- volumul

Prefață

Autorul acestei valoroase lucrări este un distins cadru didactic universitar, fost magistrat, astăzi și notar public, absolvent al Facultății de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai”, care prin realizările sale profesionale și științifice a făcut pe deplin dovada disponibilităților și talentului său pe terenul cercetării științifice în spațiul dreptului privat. Este format la școala de drept civil a acestei instituții de învățământ superior; astfel se explică faptul că, într-o primă variantă, lucrarea a fost susținută ca teză de doctorat, sub conducerea noastră științifică, fiindu-i conferit titlul de doctor în drept, cu calificativul foarte bine și distincția *summa cum laudae*. Invederând încă de atunci, cu prilejul dezbaterii și susținerii publice, faptul că rezultatul demersului științific al doctorandului este de o indubitabilă valoare teoretică și practică, am propus cu bucurie și întreaga noastră răspundere publicarea acestei lucrări, pentru a intra în circuitul teoriei și practicii juridice.

În contextul realităților și trebuințelor economice și sociale, al circuitului civil din contemporaneitate, subiectul lucrării este de mare actualitate. Autorul are meritul de a fi abordat cu pasiune creatoare, competent și foarte bine documentat această problemă dificilă, de a fi găsit și propus soluții doctrinare de mare valoare teoretică și indiscutabil interes practic, care se impun cu forța evidenței de a fi luate în considerare, de a fi adâncit tematica lucrării, dovedind astfel, prin contribuțiile sale, că este un cercetător de mare forță creativă, de profunzime, cu posibilități reale de abordare a fenomenelor juridice, cu idei valoroase în decelarea și rezolvarea lor, calități susținute de o pregătire de excepție în materia dreptului privat și mai ales în sfera științei dreptului civil și a dreptului comercial.

Lucrarea este rezultatul unui considerabil volum de muncă, obiectivat, în primul rând, într-o bogată informație bibliografică, urmare a unei documentări temeinice, diversă și cuprinzătoare. Dovezile eforturilor deosebite pe care le-a depus pentru o cât mai bună documentare sunt numărul și conținutul dens al notelor de

trimitere și lista bibliografică. Bun cunoscător al limbilor franceză, engleză și italiană, posesor al unei impresionante biblioteci de specialitate, autorul a avut posibilitatea reală și voința de a consulta și studia numeroase lucrări în acest domeniu, cele mai multe de ultimă apariție în doctrina juridică străină și română, lucrări care aparțin unor autori dintre cei mai semnificativi și prestigioși. Este vorba de peste 300 de tratate, cursuri universitare, monografii, studii și articole apărute în revistele de specialitate, note, comentarii și observații referitoare la unele soluții ale jurisprudenței, dintre care trei sferturi aparțin doctrinei juridice franceze, americane, italiene, germane. La acestea se mai adaugă numeroase soluții ale instanțelor de judecată și ale celor arbitrale din țările europene, din Statele Unite ale Americii și din alte state, multe dintre ele fiind pronunțate în soluționarea unor litigii reprezentative născute în spațiul comerțului internațional. După cum este firesc și de bun simț, autorul a utilizat cu maximă eficiență și atenție, dar selectiv, și lucrările de drept civil și de drept comercial ale autorilor români, legislația și bineînțeles, jurisprudența română în acest domeniu. Referitor la bibliografia străină, este de reținut că, în procesul informării sale, autorul a apelat cu precădere la numeroase studii și comentarii aparute în cele mai prestigioase reviste de specialitate, fără a se limita la abordările din cuprinsul unor lucrări cu tematică vastă, tratate și cursuri, unde analizele au caracter de sinteză. Numai astfel a fost posibil să problematizeze, să pună întrebări și să încerce răspunsuri la aspectele delicate, de amănunt, de profunzime care prezintă o mare importanță și utilitate în activitatea practică a juriștilor, aflați în situații concrete de a participa, soluționa ori contribui la soluționarea unor litigii sau de a acorda consultații și avize de specialitate în acest domeniu.

Rezultatul eforturilor de documentare este de excepție. Problematika temei cercetate este tratată cu multă claritate, fără omisiuni sau erori; aspectele discutabile sunt bine și prompt semnalate, analizate și soluționate, cu perspicacitate, atenție, seriozitate și pricepere; autorul s-a raliat soluțiilor care ni se par și nouă a fi corecte, juste și benefice, însoțindu-le cu argumente proprii ori formulând rezolvări originale, bine explicate și convingător fundamentate, cu valoare teoretică și practică incontestabilă.

Este neîndoios că această lucrare cuprinde pagini de adevărată creație științifică, în care autorul a investit pasiune, pricepere, ore, zile, luni și chiar ani de muncă, talent, perseverență, tenacitate, organizare și eforturi de gândire productivă. Într-un cuvânt, ne aflăm în fața unei realizări științifice care se înscrie în rândul celor de valoare. Deși autorul este un cercetător deja consacrat, citit și citat de juriștii serioși și importanți, această lucrare este o confirmare în plus a calităților sale de teoretician de valoare în știința juridică românească. Mai mult decât atât, este un cercetător pe cât de valoros, pe atât de modest, fără ifose, închipuiri narcisiste, vanități, exaltări infantile și orgolii, pe care le întâlnim din păcate la unii colegi mai tineri.

Lucrarea este structurată de o asemenea manieră, încât să facă posibilă tratarea cuprinzătoare a subiectului în spațiul dreptului civil, al dreptului comercial și al dreptului consumului și, nu în ultimul rând, al dreptului comerțului internațional; aceasta cu atât mai mult cu cât, în domeniul dreptului comerțului internațional, analizele pe tema obligației de conformitate în executarea contractelor, în doctrina noastră, sunt până la această lucrare, aproape inexistente.

Lucrarea este redactată după un plan foarte bine conceput, fiind alcătuită din patru părți. În prima parte este pus în discuție, analizat și circumscris cu claritate conceptul de conformitate din trei perspective legislative aplicabile contractului de vânzare-cumpărare: dreptul românesc, reglementările convenției de la Viena privind vânzarea internațională de mărfuri din anul 1980, și dreptul consumului. Concluzia la care se ajunge este aceea că obligația de predare a lucrului vândut este, în realitate, o obligație de predare conformă. Partea a doua a lucrării are ca temă descifrarea mecanismului juridic al conformității, pe întreaga scenă a existenței și executării obligațiilor născute din contractul de vânzare-cumpărare. Am reținut ca deosebit de contributivă analiza plății în general, cel mai firesc mod de stingere a obligațiilor, a naturii sale juridice, precum și a cerinței conformității acesteia. De asemenea, apreciem ca fiind densă, originală, contributivă și în premieră pentru dreptul nostru abordarea problemei acceptării executării obligației de conformitate, agrearea ei, mai ales în cazul

unei executări neconforme. Întregul discurs are o valoare științifică certă de necontestat și de evidentă importanță practică. Această parte se încheie cu o sinteză a soluțiilor susținute sau, după caz, propuse de autor, într-o formulare clară, de specialitate, convingătoare și creatoare.

Partea a treia are caracter tehnic și este destinată analizei termenelor garanției de conformitate. În acest context, este de subliniat efortul autorului în decelarea tuturor termenelor în diferite domenii ale dreptului privat, de la dreptul civil tradițional, până la dreptul consumului. Se procedează apoi la operațiunea deloc facilă constând în clasificarea acestor termene, stabilirea sferei lor de aplicare și sinteza regulilor comune după care funcționează.

Partea a patra are ca obiectiv analiza problematicii remediilor neconformității bunului vândut, amplu discutată în dreptul țărilor vest-europene, în dreptul comunitar și în dreptul consumului; de altfel, în dreptul american și în dreptul englez, remediile neconformității au făcut obiectul unei analize de anvergură în lucrările unor prestigioși autori; după cum este cunoscut, chiar și termenul de “remediu” este de origine anglo-saxonă. Astfel, sunt abordate mai întâi remediile neconformității, așa cum rezultă din dispozițiile codului civil român, în bună parte cunoscute și unele pe larg explicate în lucrările doctrinarilor noștri; apoi autorul se oprește asupra remediilor neconformității în dreptul consumului și la particularitățile care le sunt proprii. Un spațiu mai larg este acordat remediilor prevăzute de textele Convenției de la Viena privind vânzarea internațională de mărfuri, subliniindu-se faptul că aceste texte au fost formulate având ca reper și scop fundamental interesul economic al părților contractante și mai puțin, doar în subsidiar, considerentele și imperativele morale; pe cale de consecință, și remediile neconformității sunt reglementate de așa manieră încât să aibă ca finalitate conservarea valorii economice pe care contractul de vânzare-cumpărare o reprezintă în comerțul internațional, ceea ce se poate realiza, cel mai simplu și mai sigur, prin executarea voluntară a contractelor sau prin daune-interese, și nicidecum prin executarea lor silită în natură. Așa se face că au o prioritate unele remedii naturale (excepția de neexecutare, acor-

darea unui termen suplimentar pentru executarea în natură, îndreptarea executării obligației, repararea sau, după caz, înlocuirea mărfii) în raport cu remediile substitutive (rezoluțiunea vânzării, reducerea prețului, obligarea la plata de daune-interese). Împărtășim întrutotul opinia autorului, în sensul că modelul oferit de convenția de la Viena în privința remediilor neconformității și-a dovedit eficiența și soliditatea, împrejurare care o face să aibă o influență fastă asupra reglementărilor comunitare în materia vânzării bunurilor de consum, precum și asupra marilor proiecte legislative care sunt în curs de pregătire și chiar de finalizare în dreptul european. Acest exemplu se recomandă a fi urmat și de legiuitorul român, ceea ce s-a și întâmplat în parte în unele texte ale noului cod civil, care a fost adoptat de curând de puterea legiuitoare.

Lucrarea este foarte bine scrisă, într-un limbaj de specialitate bogat și curat, tehnic și nuanțat, ceea ce face ca textul să fie ușor de accesat, plăcut și antrenant la lectură. Frumusețea exprimării, bogăția și acuratețea vocabularului, interogațiile, problematizările, demonstrația logică, obiectivată în episilogisme și polisilogisme, sunt calități care se alătură valorii ideatice a acestei lucrări. Stilul este propriu, direct și riguros, fără urme de mimetism și fără a încerca neapărat să impresioneze, prin termeni de împrumut, greu accesibili pentru publicul obișnuit.

În concluzie, lucrarea domnului Ionuț-Florin POPA este rezultatul unei activități de cercetare științifică de excepție, fiind prima monografie în doctrina română de specialitate în care este analizată în profunzime, creator și cu numeroase elemente de originalitate întreaga problematică a obligației de conformitate, având ca obiect predarea bunului vândut. Construcțiile teoretice realizate se disting prin soliditatea și temeinicia lor științifică, fiind consecințele unui demers susținut de cercetare și cunoaștere, interpretare și explicare a dreptului, întemeiată pe trebuințele sociale reale, pe examenul retrospectiv și viziunea prospectivă asupra fenomenului contractual în general. Această lucrare, împreună cu celelalte realizări științifice ale autorului, publicate în revistele de specialitate, îl plasează în categoria cercetătorilor valoroși și de perspectivă certă ai dreptului din noua generație de juriști. Prin

dimensiunea și profunzimea sa, această lucrare se înscrie printre cele mai originale și valoroase contribuții recente la progresul științei juridice românești, de care societatea noastră are atâta nevoie. Orice lucrare de asemenea valoare este un antidot împotriva imposturii care mai există încă în spațiul științei dreptului românesc. O recomandăm cu căldură juriștilor, studenților în drept și tuturor celor interesați de cunoașterea fenomenelor juridice.

Cluj-Napoca
15 ianuarie 2010

Prof. univ. dr. LIVIU POP,
Șeful catedrei de drept privat,
Facultatea de Drept,
Universitatea “Babeș-Bolyai” - Cluj-Napoca.

Introducerea autorului

În locul unei introduceri cu pretenții științifice, doresc să dau o simplă explicație profană a motivului existenței acestei teze.

Lucrarea are semnificația unui eseu al cărui rol este să dea răspunsuri juridice la întrebarea: de ce este cumpărătorul nemulțumit de lucrul cumpărat? Poate fi vorba de insatisfacția creată de un lucru care nu se potrivește cu ceea ce scrie în contract sau de un lucru care nu funcționează așa cum ar fi dorit cumpărătorul. Sau poate cumpărătorul s-a înșelat asupra lucrului pe care și-l dorea ori a fost înșelat de vânzător. Mai mult, lucrul cumpărat este periculos pentru cumpărător sau pentru persoanele din jurul său. Sau cumpărătorul nu se poate bucura de lucru pentru că o altă persoană se pretinde proprietar. Si exemplele ar putea continua.

Pentru atâtea întrebări și supoziții profane se pot găsi tot atâtea răspunsuri juridice complexe: insatisfacția cumpărătorului poate fi urmarea unei predări neconforme, a existenței unor vicii ascunse, a unei erori asupra calităților substanțiale, a unei erori provocate de manoperele dolosive ale vânzătorului (adică dol), a unei lipse de securitate a lucrului vândut sau chiar a unei evicțiuni. Si soluțiile juridice ar putea continua.

În structura de bază a eseului care urmează, am încercat să schițez o noțiune-concept care cumulează o mare varietate de realități juridice și este susceptibilă de împrumuturi datorate unor noțiuni juridice diferite. Este vorba de „conformitatea lucrului vândut”. Conceptul este menit să răspundă la întrebarea „cum trebuie să fie lucrul vândut astfel încât cumpărătorul să nu poată fi în mod legitim nemulțumit?” Răspunsul cunoaște mai multe falii explicative care sunt dependente de modul de gândire al noțiunii de bază. Pentru a aborda conformitatea într-o manieră cât mai puțin impresionistă, dar și pentru a-i da șansa de a scăpa de capcanele dreptului tradițional, am demultiplicat soluțiile posibile.

Metodologic, am abordat neconformitatea ținând seama de patru niveluri de înțelegere: am selectat elementele noțiunii de conformitate pentru a ajunge la o definiție, exprimându-ne dorința

de uniformizare și simplificare a conceptului (Partea I); apoi am identificat existența unui mecanism tehnico-juridic după care funcționează conformitatea (Partea a II-a); am determinat dimensiunea temporală a conformității evaluând termenele în care ea poate fi invocată cu succes sau care îi influențează regimul juridic (Partea a III-a) și, în continuare, am explorat remediile juridice ale lipsei de conformitate (Partea a IV-a). În sfârșit, dată fiind noua reglementare a conformității cuprinsă în Noul Cod civil, i-am dedicat și acestea o parte a lucrării în care am cuprins o analiză sumară a unor texte legale cărora deocamdată le lipsește beneficiul comentariilor de specialitate și jurisprudenței (Partea a V-a).

Intellectual, am abordat conformitatea urmărind cu obstinție pe tot parcursul lucrării o comparație între trei sisteme juridice a căror perspectivă asupra subiectului este foarte diferită. Primul punct de vedere, abordat numai în măsura necesară detașării punctelor nevralgice, este cel al dreptului tradițional (în principiu, este vorba de dreptul dezvoltat în umbra Codului civil). Al doilea, a cărui eficiență juridică și abilitate de a crea drept uniform sunt impresionante, este sistemul Convenției de la Viena privind vânzarea internațională de mărfuri (1980). În sfârșit, al treilea sistem, a cărui originalitate este dată mai degrabă de dezechilibrul juridic pe care se bazează, este cel al dreptului protecției consumatorului care ne conferă și el o anumită optică puternic inspirată din cea de a doua.

Universul acestui orizont de cercetare este un adevărat „macro-univers” și din această cauză am simțit adesea că ar trebui să fiu mai matur pentru subiectul chestionat și pentru pretențiile intelectuale aruncate în joc. Dar poate că dacă aș fi fost mai matur, nu aș fi avut curajul unui asemenea demers. Așadar, mă bucur că am reușit să finalizez măcar un stadiu al cercetării acestui subiect și sper în clemența cititorului căruia îi mulțumesc.

CAPITOLUL I

Conformitatea în dreptul național al contractului de vânzare-cumpărare

1. Preambul. În această parte a lucrării ne propunem să abordăm noțiunea de conformitate precum și noțiunile conexe acesteia, din perspectiva tradițională. Când spunem „tradițional”, luăm în calcul exegeza Codului civil în materie, considerând că două secole de drept dezvoltat pe marginea sa pot să se cheme „tradiție”. Alături, vom încerca să expunem și eventualele obiecțiuni care pot fi aduse acestei abordări și să schițăm eventualele soluții de îmbunătățire a regimului juridic al conformității. Pentru noua imagine conferită conformității de Noul Cod civil, am preferat să rezervăm o analiză aparte care se regăsește în Partea a V-a a acestei lucrări¹.

Jurisprudența și doctrina dezvoltate pe marginea Codului civil sunt cele care au creat între altele și noțiunea de conformitate. La origine, conformitatea ca și concept nu a fost prezentă. Ulterior, a apărut ca o noțiune conexasă obligației de predare. Astăzi, conformitatea se regăsește la confluența dintre obligația de predare (*secțiunea I. 1*) și obligația de garanție pentru vicii ascunse (*secțiunea a I. 2*). De aceea, vom încerca să expunem pe scurt expresia clasică a acestor două obligații/garanții, așa cum este ea prezentă în sistemul Codului civil² după care vom adăuga câteva observații legate de posibila lor juxtapunere sau identificare și totodată, legate de posibila confuzie a acestora cu instituții juridice înve-

¹ V. *infra*, nr. 402 urm.

² Vom utiliza în permanență referințe la sursa de inspirație a Codului civil român și anume la Codul civil francez precum și la doctrina și jurisprudența franceze în materie, cu regretul permanent că, mai ales, jurisprudența română, nu ne oferă o platformă intelectuală suficient de solidă pentru comentariile pe care urmează să le facem. De asemenea, în scopuri de persuasiune juridică, vom utiliza și referințe la alte coduri civile sau comerciale și la legislații străine precum și la proiecte internaționale de drept uniform.

ciate (cum ar fi anumite vicii de consimțământ, garanția de evicțiune sau garanția de securitate). Obiecțiunile și posibilele soluții vor face obiectul ultimei secțiuni a acestui capitol (*secțiunea a I. 3*).

Secțiunea I. 1. **OBLIGAȚIA DE PREDARE**

Subsecțiunea I. 1. 1. **Predarea conformă și conformitatea**

2. Premisele. În doctrina clasică, se distingea în mod ferm între defectul care constituie viciu ascuns - care face ca lucrul vândut să nu poată fi utilizat conform destinației obișnuite (noțiune esențialmente funcțională) și absența unei caracteristici sau calități promise care face ca lucrul predat să fie diferit de cel promis prin vânzare¹ (noțiune materială). Astăzi, după un detur complex care a pus sub semnul întrebării această separație și după numeroase ezitări ale doctrinei și jurisprudenței, distincția este în continuare conservată cu ajutorul unor argumente numeroase².

3. Reglementarea. Predarea este una din obligațiile numite de legiuitor „principale”, alături de obligația de garanție contra evicțiunii și viciilor ascunse, astfel cum rezultă din prevederile art. 1313 C. civ. (art. 1603 C. civ. fr.), conform căruia „vânzătorul are două obligații principale, a preda lucrul și a răspunde de dânsul”. Redactarea simplă a textului legal nu pare să ridice semne numeroase de întrebare.

¹ V. pentru o prezentare a problematicii, P.Coëffard, *Garantie des vices cachés et „responsabilité contractuelle de droit commun”*, Préf. Ph. Rémy, L.G.D.J., Paris 2005, p. 147, nr. 205.

² Această viziune asupra predării a fost desemnată în literatura de specialitate ca „materială” deoarece se rezumă la confirmarea identității unor caracteristici obiective (materiale) al lucrului predat cu cel vândut, înlăturându-se interpretarea „funcțională” a acestor caracteristici (v., spre exemplu, A. Bénabent, *Droit civil. Les contrats spéciaux civils et commerciaux*, Montchrestien, Paris 2001, p. 120, nr. 188).

Obligația de predare este reglementată, cu rigoarea limitată de viziunea autorilor codului de acum două sute de ani, de art. 1314-1334 C. civ. (art. 1604-1624 C. civ. fr.). Normele cuprind o *definiție* sumară a predării (art. 1314 C. civ., art. 1604 C. civ. fr.), câteva mențiuni cu privire la *conținutul* obligației de predare în sens material (ea cuprinde, conform art. 1314, 1324, 1325, 1326 C. civ., art. 1604, 1614, 1615, 1616 C. civ. fr., obligația de a pune bunul la dispoziția cumpărătorului, în starea aflată la momentul vânzării, cu fructele bunului din momentul încheierii contractului, cu toate accesoriile acestuia și în cantitatea prevăzută în contract), alte mențiuni referitoare la *modalitățile de executare* a predării (art. 1315 C. civ. respectiv art. 1315-1316, 1319-1320, 1323, 1327-1333, art. 1605 respectiv 1617-1623, 1606, 1607, 1609-1610 C. civ. fr. cuprind reguli privind: predarea imobilelor, a mobilelor corporale, mobilelor încorporale, respectiv cu privire la locul și timpul predării), precum și cu privire la *remediile* neexecutării obligației de predare și excepții ce pot fi invocate de vânzător – de asemenea cu valoare de remedii pentru neexecutarea obligațiilor cumpărătorului (art. 1320, 1321, 1322, 1323, 1327-1334 C. civ., art. 1610, 1611, 1612-1613, 1617-1623 C. civ. fr. prevăd în ordinea indicată: rezoluțiunea contractului în cazul nepredării la termen, daune-interese în cazul nepredării la termen, excepția de neexecutare a obligației de predare în cazul neplății prețului sau pericolului pentru vânzător de a pierde prețul, remedii în cazul predării unor bunuri imobile), la *cheltuielile* predării (art. 1317 C. civ., art. 1608 C. civ. fr.) și la *riscurile* pieririi fortuite a bunului înainte de a fi predat (art. 1335 C. civ., art. 1624 C. civ. fr.)¹.

Reglementările selecționate mai sus au un caracter supletiv, astfel încât părțile le vor putea modifica prin convenția lor. Chiar dacă au acest caracter, ele constituie baza concepției tradiționale cu privire la predarea bunurilor, nefiind de imaginat un contract de vânzare-cumpărare din care să fie eliminată obligația de pre-

¹ Pentru versiunea franceză, a se vedea, *Code civil*, 108-e édition, édition 2009, Dalloz, Paris 2008 (în continuare *Code civil Dalloz 2009*), adnotat cu jurisprudență (coordonator: G. Wiederkehr), art. 1603 urm.

dare¹. De aceea, se impune să observăm de la început, că reglementările cuprinse în Codul civil reprezintă un fundament destul de sumar pentru construcția complexă pe care doctrina și jurisprudența au elaborat-o pe marginea textelor. În principiu, astfel cum vom observa, textele permit aplicarea unor algoritmi de interpretare extrem de diferiți, astfel încât au dat naștere unor orientări din cele mai diverse cu privire la conținutul obligației de predare.

Pe lângă reglementările din Codul civil, legislația română cunoaște și alte câteva prevederi legate de obligația de predare. În materie comercială, se aplică, în principiu, regulile din Codul civil, cu ajustările specifice dreptului comercial – cum sunt cele legate de locul predării (v. în acest sens, art. 59 C. com.) sau de remediu executării coactive (art. 68 C. com.), dar și numeroase reguli stabilite în materie de predare prin clauze contractuale specifice care duc uneori chiar la o înlăturare a regulilor din Codul civil. În materie de comerț internațional, în ipotezele în care nu se aplică nici Codul civil nici cel comercial, avem, de regulă, de a face cu reguli de tip diferit, despre care vom discuta în capitolul următor al lucrării. În dreptul protecției consumatorului, de asemenea avem de a face cu reglementări cu conținut extrem de variat, tributare unei concepții complet diferite asupra predării și garanției contra viciilor ascunse, motiv pentru care și acestora le-am rezervat un capitol special.

Revenind la reglementarea de bază cuprinsă în Codul civil, în cele ce urmează, vom pune accentul doar asupra concepției care fundamentează normele în materie și a celei rezultate în urma glosei doctrinei și jurisprudenței în materie, fără să detaliem chestiuni pe care le considerăm neesențiale (cum ar fi cele legate de modalitățile executării sau de cheltuielile predării)².

¹ Deoarece „predarea este o operațiune indispensabilă în toate situațiile” fie că are un caracter substanțial, fie simbolic (M. Planiol, G. Ripert, *Traité pratique de Droit civil français*, Tome X, *Contrats civils. Première partie*, L.G.D.J., Paris, 1932, p. 67, nr. 70).

² Le considerăm neesențiale nu pentru că nu au importanță în planul dreptului contractelor, ci deoarece nu sunt subiect de dispută. Uniformitatea de opinii în aceste privințe ne determină să le lăsăm deoparte sau să le tratăm sumar.

4. Predarea conformă. Conformitatea. Predarea are sensul de punere a lucrului vândut la dispoziția cumpărătorului. Conform art. 1314 C. civ., „predarea este strămutarea lucrului vândut în puterea și posesiunea cumpărătorului”¹. Semnificația juridică este aceea de transfer al detenției precare de la vânzător la cumpărător. Predarea se consideră diferită de „livrare”, deoarece prima este cherabilă iar cea de a doua portabilă². Cu toate că, între cele două există diferența menționată, aceasta nu are nici o valoare cu privire la conținutul obligațiilor care este același, ci numai cu privire la modalitatea de executare, astfel încât, sub aspectul conținutului obligației, vom avea deopotrivă în vedere predarea și livrarea.

Deși reglementările citate mai sus în materie de predare sunt extrem de sumare, în literatură și practică s-a dedus că, în conținutul obligației de predare, intră îndatorirea vânzătorului de a pune la dispoziția cumpărătorului lucrul convenit prin contract. Această îndatorire are multiple aspecte³. În accepțiunea pe care o numim tradițională, predarea cuprinde în realitate:

a) remiterea materială a lucrului către cumpărător (transferul detenției) care se face în moduri de executare diferite. Transferul „stăpânirii” lucrului în favoarea cumpărătorului are însă un sens *material* (punerea lucrului materialmente la dispoziția cumpărătorului) dar și un sens *juridic* care presupune predarea lucrului în starea juridică necesară pentru a se putea exercita efectiv stăpâ-

¹ În doctrină s-a remarcat terminologia relativ neadecvată a termenilor de „putere” și „posesiune” care ambii duc la înțelesul juridic de „posesie” (v. de ex. C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, A. Băicoianu, *Tratat de drept civil român*, vol. 2, All, București 1998 – republicat, p. 557, nr. 1392). Posesia asupra lucrului vândut se transferă în favoarea cumpărătorului odată cu transferul dreptului de proprietate, rămânând vânzătorului doar detenția precară asupra lucrului vândut (v. de ex.: J. Schmidt-Szalewsky, în *J.-Cl.Civ.*, art. 1603-1623, nr. 8/2000, fasc. 10, p. 3, nr. 1).

² D. Chirică, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, vol. I, *Vânzarea și schimbul*, C.H. Beck, p. 336, nr. 402.

³ V. în special, H. de Page, *Traité élémentaire de droit civil belge. Principes – Doctrine – Jurisprudence*, T. IV, *Les principaux contrats usuels (Première partie)*, Emile Bruylant, Bruxelles 1938, p. 134 urm. (ultimele două aspecte ale predării, astfel cum sunt prezentate în acest tratat, am preferat să le includem în noțiunea de predare conformă).

nirea asupra acestuia (eliberarea imobilului de chiriași al căror contract a încetat înainte de predarea lucrului¹ sau radierea sarcinilor care grevează imobilul ce urmează a fi predat²). Pe de altă parte, în mod direct, din prevederile Codului civil, se deduce că obligația de predare răspunde și la întrebările *unde*, *când* și *cum* să aibă loc predarea lucrului vândut? În această a doua privință, nici o dezvoltare ulterioară a sensului textelor legale astfel cum a fost articulată de doctrină și jurisprudență nu ne permite să ne îndoim de justetea concluziilor. Tocmai de aceea, analiza acestor aspecte are în lucrarea noastră un caracter colateral. Ne vom ocupa însă mai în detaliu, de înțelesul corespondențelor între lucrul predat (sau oferit a fi predat) și lucrul convenit spre vânzare (sau lucrul vândut) care reprezintă al doilea aspect al obligației de predare.

b) predarea unui lucru *conform celui vândut*, sub aspectele: *cantității*, *naturii sau tipului*³, *calității*, *accesoriilor* și chiar și *ambalării* lucrului vândut, dacă este cazul. Aceasta presupune, în accepțiunea literaturii și practicii, o corespondență completă sau identitate între lucrul predat și lucrul convenit, adică o conformitate a lucrului predat cu lucrul vândut sau convenit a fi vândut⁴. De aceea, pentru a se sublinia exigența corespondențelor amintite, mai mulți autori și jurisprudența au numit obligația de predare - *obligatie de predare conformă*⁵. Acest stadiu intelectual al gestației

¹ În acest sens, vânzătorul are obligația de a preda imobilul liber de ocupanții fără titlu opozabil cumpărătorului (Cass. fr. Civ. 1, 24 aprilie 1967, în *Code civil*, sub art. 1605, nr. 3).

² V. în acest sens: Cass. fr. Civ. 1, 23 octombrie 1963, în *Code civil*, sub art. 1605, nr. 4.

³ Natura și tipul sunt expresii ale identității în privința bunurilor de gen (mai ales natura) și în privința celor certe (mai ales tipul), fără ca aplicarea lor să fie exclusivă în funcție de calificarea bunurilor.

⁴ Deși majoritatea autorilor reduc prezentarea identității la calitate, cantitate și conținut (în privința imobilelor) – V. de ex. O. Barret, *Vente*, în *Rép. Civ. Dalloz*, februarie 1995, nr. 1032, am preferat prezentarea fracționată a acestora deoarece ne permite discuții punctuale și astfel, o mai bună înțelegere a noțiunilor.

⁵ Formulă utilizată de numeroși autori și de jurisprudență de câteva decenii în Franța și mai recent și în doctrina română. Pentru o probă recentă în acest sens, v. M. Mureșan, articolul „obligația de predare conformă”, în *Dicționar de drept civil*, Cordial Lex, Cluj-Napoca 2009.